

Forblad

Le Corbusier: Vers une Architecture

Edvard Heiberg

Tidsskrifter

Architekten 1924

1924

Le Corbusier: Vers une Architecture. Edition G. Cres & Cie. 21 Rue Hautefeuille, Paris. 1924.

Jeg var lige ved at opgive fransk, moderne Architektur, da jeg stødte paa le Corbusier. Senere har jeg opdaget, at han ikke staar alene, men er et Led i en Bevægelse som tæller mange yngre franske Architekter. Blandt andre Brødrene Perret, Champs Elysées Teatrets Bygmestre, som lige har afsluttet en smuk Jernbetonkirke i Raincy. Sauvage, Terrassehusenes Konstruktor. Tony Garnier, som er ved at bygge det moderne Lyon. Og Malles Stevens som ganske vist er mindre konstruktiv, mere paavirket af Hollænderne, „de Stijls“s kubistiske Architektur, men alligevel maa regnes til samme Retning.

Mens det er over 20 Aar siden Adolphe Loos fremsatte sine Sætninger om Ornament som Forbrydelse og Tyskerne atter er dukket dybt i romantisk Empire- og Barokimitering selv i Fabriksbygninger som A. E. G.s i Berlin, er den tilsvarende franske konstruktive Bevægelse først nu ved at vinde frem. Der har ganske vist tidligere været Tilløb som Eiffeltaarnet og den nu nedrevne smukke Maskinhal paa Champs de Mars fra Udstillingen i 1900; men om nogen samlet Bevægelse har der ikke kunnet være Tale.

Nu har Le Corbusier i Bogform udgivet sine Artikler fra Bladet „L'Esprit Nouveau“, et Tidsskrift som overhovedet omhandler alt hvad der har Interesse som Udtryk for vor Tid fra Kubisme til Einsteins Teorier. Hans meget agitatoriske Artikler skrevet paa et kort og fyndigt Fransk forsøger som Bomber at sprænge en Masse gamle franske Fordomme, om hvordan man skal bygge og bo. Det er særlig de moderne Konstruktioner han slaar til Lyd for, en Revision af de nu brugte Materialer, Forme, og Størrelser er ganske nødvendig. mener han, for at kunne bygge Huse, som moderne Mennesker kan bo i.

De kunstige Materialer vil i Husbygning, som de har gjort det i andre Konstruktioner komme til at fortrænge de naturlige, Sten, Træ, Mursten, fordi de er mere homogene og derfor kan naa en større Præcision. Ved Konstruktionen af en Ydervæg gælder det om at danne en ydre Skal saa haard som mulig, en indre, saa porøs som mulig. Hvorfor saa fastholde Teglen Enhed (selvom man anvender Klinker og løsbrændte Sten). Den ydre Skal fremstiller Le Corbusier af gennemhullede Blikplader som oversprøjtes med Mørtel fra en hydraulisk Pumpe, den indre Skal er som oftest lette Sten. Skelettet er Jernbeton. Etageadskillelser og Tag af Jernbeton. Hele Huset laves af én Haandværker, og man opnaar ved en Enhed i Materialet ogsaa en arkitektonisk Enhed som man aldrig vil komme til ved det røde Hus med Sandstens Detailler, Granitsokkel og Straatag.

Den almindelige Frygt for at Jernbetonens uhyre elastiske Evne til at antage alle ønskelige Former skulde gøre den ukarakteristisk, viser sig jo heldigvis at være ganske ugrundet naar Bygværket er tænkt i Jernbeton (ikke naar det er tænkt i Tegl og klareret med Jernbeton). Den som har set en moderne Fabrik af Jernbeton med vandrette Bælter af Glas helt rundt og meterhøje Mure mellem disse Glasbælter, eller et Halvtag, en Altan som dristigt springer flere Meter frem uden Konsoller, uden Baand, han faar den samme kriblende Følelse, som griber én første Gang, man ser en Flyvemaskine gaa tilvejs. Det er kun vor Fornemmelse for, hvad der „ser ud som det er stærkt nok“ som grundig maa revideres. Saa vil man maaske finde samme Skønhed i Boligforeningshusene af 1924 som vi nu finder i Stendysserne, det naivt klodsede.

Le Corbusiers Huse er Jernbetonhuse afdækket enten med en tynd, svagt buet ribbeløs Hvelving, eller en plan Plade, som samtidig tjener som Terrasse. For at undgaa Udgravning sætter han sommetider Bygningen paa Piller. Et Vindu er for ham et Hul til at bringe Lys ikke en klassisk Detaille paa 1,26 m. Han gennembrøder Vinduesvæggen i hele dens Bredde (ingen mørke Vindueskroge) Vinduer og Brystning hver ca. 1 Meter. Der kommer et smukt samlet Lys, og Beboeren har en vidunderlig fri Fornemmelse. I det hele taget har de franske Architekter en rigere og friere Rumfornemmelse end vi. De sætter store og smaa Rum i Forbindelse med hinanden, forskelligt belyst, ofte i forskelligt Plan, og det hele sættes ved store Vinduer i Forbindelse med Rummet udenfor. Medens vi i Almindelighed, ligesom vi udvendig gør hver Facade til en afsluttet Detaille for sig, indvendig gør hvert Rum saa aflukket, saa afsluttet som mulig.

Størrelserne tager han ogsaa op til Revision, han viser os i glimrende Fotografier af Automobile, hvad man kan naa ved en Økonomiseren med Plads og Dimensionering efter menneskelige Størrelser. Til Sammenligning kan f. Eks. nævnes, at Jernbanedørene paa de danske Statsbaner er kun 60 cm brede, men en „arkitektonisk“ Dør er 90×210. Det ved alle og desuden kan man jo ikke faa Renaissance-Skabet ind af en Dør paa 60 cm. Værelserne i en parisisk Lejlighed er omtrent af samme Størrelse som i Boligforeningernes Huse i København. En Række næsten ens Værelser, ikke store, ikke smaa. Le Corbusier har næsten altid en stor og høj „salle commune“ ca. 5×7 Meter, med ét stort Vindue og en Række ganske smaa lave Rum, som er nøjagtig saa store, som man har Brug for dem, ikke een cm³ for meget.

Økonomi og Konstruktion er to af hans Slagord, det tredje er Proportioner. I et Kapitel om

geometriske Systemer gengiver han bl. a. Choisy's Diagram til Arsenalet i Piræus og Blondels oprindelige Diagram til Porte St. Denis, Notre Dame, Kapitol og Petit Trianon med indlagte Systemer, og tilsidst et Hus af sig selv med hver Detaille bestemt af de samme Proportioner. Han er vistnok den første franske Architect fra vor Tid som har beskæftiget sig med det Emne. Hans Syn paa Architectur er i det Hele taget meget abstrakt-tektionisk — for at blive i Brinckmann's Terminologi.

„La poésie, n'est pas que dans le verbe. Plus forte est la poésie des faits“, siger han et Sted, og Bogen indeholder en Række glimrende Illustrationer af de Kendsgerninger, som han mener er vor Tids Poesi: Flyvemaskiner, Automobiler, Amerikadampere og Skyskrabere.

Meget i Bogen omhandler Problemer, som danske Architecter er fortrolige med, men i Frankrig, hvor man stadig arbejder i Stilarter eller i den forfærdelige romantiske Tilfældighed, som betegnes „Style moderne“ er hvert enkelt Kapitel af Bogen en ny Verden. Men ogsaa danske Architecter vil have megen Interesse af at lære Le Corbusier at kende.

EDVARD HEIBERG